

ANTI-PEST PROTOCOL

*De een is groot, de ander klein
De een is blond, de ander is donker
De een houdt van rood, de ander van blauw
De een houdt van boeken lezen, de ander van TV kijken
Kortom, iedereen is anders, maar allemaal hebben we het Recht om onszelf te zijn.
Hoe je ook bent, er bestaat geen geldige reden om gepest te worden!*

Waarom een anti -pest-protocol?

De Johanneschool wil haar kinderen een veilig pedagogisch klimaat bieden, waarin zij zich harmonieus en op een prettige en positieve wijze kunnen ontwikkelen. Het is belangrijk om een duidelijk en helder beleid te hebben waar alle betrokkenen op kunnen terugvallen in voorkomende gevallen. Natuurlijk is het beter om het pesten te voorkomen door het scheppen van een goed pedagogisch klimaat. Daar gaat dan ook in eerste instantie de aandacht naar uit. De leerkrachten bevorderen deze ontwikkeling door het scheppen van een veilig klimaat en een prettige werksfeer in de klas en op het schoolplein. In veruit de meeste gevallen lukt dit door ongeschreven regels aan te bieden en deze te onderhouden. Daarnaast is het gewenst om duidelijke afspraken met de kinderen te maken. Een van die duidelijke afspraken is dat kinderen met respect met elkaar dienen om te gaan. Dat dit niet altijd als vanzelfsprekend wordt ervaren, geeft aan dat we het kinderen moeten leren en daar dus energie in moeten steken.

Ons pedagogisch uitgangspunt is dat alle kinderen goed met elkaar moeten leren omgaan.

Plagen en Pesten; wat is het verschil?

Iemand op het schoolplein een stevige duw geven kan plagen zijn, maar het kan net zo goed gaan om echt pestgedrag. We spreken over plagen wanneer kinderen min of meer aan elkaar gewaagd zijn en het vertoonde gedrag een uitnodigend karakter heeft om iets terug te geven vanuit een onschuldige sfeer. Het gaat dan om een prikkelend spelletje, dat door geen van de betrokkenen als bedreigend of echt vervelend wordt ervaren. Er is sprake van een pedagogische waarde: door elkaar eens uit te dagen leren kinderen heel goed om te gaan met allerlei conflicten.

Het specifieke van pesten is dus gelegen in het bedreigende en vooral *systematische* karakter. We spreken van pestgedrag als het daarnaast ook nog *regelmatig* gebeurt, waardoor de veiligheid van de omgeving van een kind wordt aangetast. De inzet van het pestgedrag is altijd macht door intimidatie. Denk aan:

Verbaal: vernederen, schelden, dreigen, belachelijk maken

Fysiek: trekken, duwen, schoppen, slaan, bijten, krabben

Intimidatie: dwingen om handelingen te verrichten, klem zetten, weg versperren etc.

Isolatie: zorgen dat een kind alleen komt te staan, niet bij groepsactiviteiten betrekken

Digitaal: via internet, mobile telefoon

Uitgangspunten

1. Als pesten en pestgedrag **plaatsvindt**, ervaren we dat als een probleem op onze school zowel voor de leerkrachten als de ouders en de kinderen; de gepeste kinderen, de pesters en de 'zwijgende' groep kinderen
2. De school heeft een inspanningsverplichting om pestgedrag te voorkomen en aan te pakken door het scheppen van een veilig pedagogisch klimaat waarbinnen pesten als ongewenst gedrag wordt ervaren en in het geheel niet wordt geaccepteerd.
3. Leerkrachten en overblijfskrachten moeten alert zijn op pestgedrag in algemene zin. Indien pestgedrag optreedt, moeten zij duidelijk stelling nemen en actie ondernemen tegen dit gedrag. De verantwoordelijkheid blijft te allen tijde liggen bij de leerkrachten.
4. Wanneer pesten, ondanks alle inspanningen toch optreedt, voert de school de uitgewerkte protocollaire procedure uit.
5. Dit pestprotocol wordt door het hele team en de oudervertegenwoordiging onderschreven en aan alle ouders ter inzage aangeboden.

Wat is de inhoud van het pestprotocol?

De Johanneschool wil voor alle kinderen die de school bezoeken een veilige school zijn. Dit betekent dat de school expliciet stelling neemt tegen pestgedrag en concrete maatregelen voorstelt bij voorkomend pestgedrag. Het pestprotocol vormt de verklaring van de vertegenwoordigers van de school en de ouders waarin is vastgelegd dat men pestgedrag op school niet accepteert en volgens een vooraf bepaalde handelwijze gaat aanpakken.

5-sporenbeleid

De handelwijze zoals beschreven in het anti-pest protocol is gericht op analyse van het probleem en het bieden van hulp aan de betrokkenen partijen, dit zijn:

- het gepeste kind
- de pester
- de zwijgende middengroep / meelopers
- de ouders
- het schoolteam / overig personeel / stagiaires.

1. Het gepeste kind:

Sommige kinderen hebben een grotere kans om gepest te worden dan anderen. Dat kan komen door uiterlijke kenmerken maar het heeft vaker te maken met vertoond gedrag, wijze waarop gevoelens worden beleefd en de manier waarop deze geuit worden. Uit onderzoek blijkt dat kinderen gepest worden in situaties waarin pesters de kans krijgen om een slachtoffer te pakken te nemen. Er is dan al sprake van een onveilige situatie, waarbinnen een pester zich kan manifesteren en zich daarin ook nog verder kan ontwikkelen.

Kinderen die gepest worden doen vaak andere dingen dan de meeste leeftijdgenoten in hun omgeving. Ze spelen een ander instrument, doen aan een andere sport of zitten op een ander clubje. Ze zijn goed in vakgebieden of juist niet goed. Er zijn helaas aanleidingen genoeg om door anderen gepest te worden mits de pesters daar de kans voor krijgen.

Veel kinderen die worden gepest hebben een beperkte weerbaarheid. Ze zijn niet in staat daadwerkelijk actie te ondernemen tegen de pestkoppen en stralen dat dan ook uit naar hun kwelgeesten. Vaak zijn ze angstig en onzeker in een groep, ze durven weinig of niets te zeggen, omdat ze bang zijn om uitgelachen te worden. Deze angst en onzekerheid worden verder versterkt door het ondervonden pestgedrag, waardoor het gepeste kind in een vicieuze cirkel komt waar het zonder hulp niet uitkomt.

Gepeste kinderen voelen zich vaak eenzaam, hebben in hun gepeste omgeving geen vrienden om op terug te vallen en kunnen soms beter met volwassenen opschieten dan met hun leeftijdgenoten.

1.1. Hulp aan het gepeste kind

De begeleiding van het gepeste kind is van groot belang. Het kind is eenzaam en slachtoffer en heeft recht op professionele zorg vanuit de school. Naast het voorkomen van nieuwe ongewenste ervaringen moet er ook aandacht besteed worden aan het verwerken van de ervaringen. Dit gebeurt bijv. door: Gesprekken met de vertrouwenspersoon of vertrouwenscontactpersoon, maar bij voorkeur met de leerkracht van het kind. Bij het monitoren van ontwikkelingen is het van belang naast incidentele momenten ook vaste momenten van gesprek in te bouwen waarin het kind gevraagd wordt naar de gewenste

voortgang. Het doel is tweeledig: zowel het signaleren van nieuwe prikkels als het verwerken van de eerdere ervaringen. Met de informatie wordt vertrouwelijk omgegaan.

2. De pester

Kinderen die pesten zijn vaak juist fysiek wel de sterkste uit de groep. Ze kunnen zich permitteren zich agressiever op te stellen en ze reageren dan ook met dreiging van geweld of de indirecte inzet van geweld. Pesters lijken in eerste indruk populair te zijn in een klas, maar ze dwingen hun populariteit in de groep af door te laten zien hoe sterk ze zijn en wat ze allemaal durven. Met het vertoonde pestgedrag gaat ze dat gemakkelijk af en ze krijgen andere kinderen mee bij het gedrag naar een slachtoffer. Pesters hebben ook feilloos in de gaten welke kinderen gemakkelijk aan te pakken zijn en als ze zich al vergissen, gaan ze direct op zoek naar een volgend slachtoffer

2.1 Hulp aan de pester

De pesters hebben in ons pedagogisch stelsel ook recht op hulp, zij zijn niet in staat om op een normale wijze met anderen om te gaan en hebben daar onze professionele hulp bij nodig. Die hulp kan bestaan uit de volgende activiteiten:

Een gesprek waarin wordt aangegeven welk gedrag niet geaccepteerd wordt op de school.

- Indien de leerkracht een gesprek met de pester niet voldoende vindt, vult het kind een *“Oeps! dat ging even mis...blad in”*. Er zijn Oepsbladen voor alle groepen, waarop getekend of geschreven kan worden. De leerkracht kiest de versie die hij het meest geschikt vindt.
- Het Oepsblad wordt door de leerkracht besproken met het kind, waarna het kind zijn verontschuldiging aanbiedt aan het gepeste kind. Bij herhaalde en of ernstige pesterijen wordt het Oepsblad door de ouders ondertekend op school terugverwacht.
- Een wordt een duidelijke afspraak voor een vervolgesprek gemaakt, ongeacht de ontwikkelingen. Ook wordt dan gesproken over welke straf er zal volgen indien het pestgedrag toch weer voorkomt.
- Pestgedrag wordt binnen het team van de school gemeld zodat al het personeel alert kan reageren. De ouders worden geïnformeerd van zowel de pester als het gepeste kind.

Van alle gesprekken met de pester en /of ouders worden verslagen gemaakt.

Indien deze activiteit geen oplossing biedt voert de leerkracht een aantal probleemoplossende gesprekken met de leerling waarbij getracht zal worden de oorzaak van het pesten te achterhalen. Daarnaast proberen we de pester gevoelig te maken voor hetgeen hij/zij aanricht bij het gepeste kind.

3. De meelopers en de andere kinderen

De meeste kinderen zijn niet direct betrokken bij pesten in de direct actieve rol van pester. Sommige kinderen behouden enige afstand en andere kinderen doen incidenteel mee. Dit zijn de zogenaamde “meelopers”. Er zijn ook kinderen die niet merken dat er gepest wordt, en er zijn kinderen die niet willen weten dat er gepest wordt in hun directe (school) omgeving. Het specifieke kenmerk van een meeloper is de grote angst om zelf in de slachtofferrol te geraken. Maar het kan ook zijn dat meelopers stoer gedrag wel interessant vinden en denken daardoor in populariteit mee te liften met de pester in kwestie.

3.1. Hulp aan de meelopers

Het heeft absoluut zin om daadwerkelijk op te staan tegen het pesten. Zodra andere kinderen het gepeste kind te hulp komen of tegen de pesters zeggen dat ze moeten ophouden, kan de situatie aanzienlijk veranderen. Het pesten wordt dan al direct minder vanzelfsprekend. De situatie voor met name meelopers verandert door het ongewenste karakter van het vertoonde pestgedrag.

Het wordt duidelijk dat het geen groepsnorm is om mee te gaan in het pestgedrag. Meelopers horen graag bij de norm en de grote groep en zijn niet bereid en ook niet in staat om grote risico's te lopen waarvan ze de gevolgen niet kunnen overzien, dit in tegenstelling tot de ervaren pester. Kinderen die pestgedrag signaleren en dit bij de leerkracht aangeven vervullen dus een belangrijke rol. De kinderen uit de middengroep zijn goed te mobiliseren tegen pestgedrag.

Als de groep eenmaal in beweging is gebracht, hebben kinderen die pesten veel minder te vertellen. Deze middengroep is eenvoudig te mobiliseren, niet alleen door de leerkracht, maar ook door de ouders.

4. De ouders

Ouders hebben vaak moeite om hun kind terug te zien in de rol van meeloper of pester. Ouders beschikken niet altijd over de juiste informatie en ook het zich op beperkte schaal voordoen van conflictsituaties tussen groepen kinderen, zorgt ervoor dat er nauwelijks vergelijkingsmateriaal voorhanden is. Een pester op school hoeft zich in de thuissituatie niet als pester te manifesteren. Sommige ouders zien ook de ernst van de situatie onvoldoende in. Zij vertalen het pestgedrag van hun kind in weerbaar gedrag.

4.1. Hulp van en aan de ouders

Over het algemeen kan gesteld worden dat de school voor de ouders een klimaat schept waarin over problemen gesproken kan worden zowel individueel als in groepsverband. De voorkeur gaat ernaar uit om bij problemen tussen kinderen onderling allereerst de school in te schakelen. We willen voorkomen dat ouders rechtstreeks op het kind van een ander afstappen. Daarnaast is het van belang dat meerdere communicatiemogelijkheden worden benut om elkaar te benaderen; mondeling, schriftelijk en/of door middel van themabijeenkomsten. Zodat op verschillende manieren over de problematiek kan worden gesproken en oplossingen gezocht kunnen worden.

Ouders van het gepeste kind

Voor de ouders van het gepeste kind is het van belang dat de school ernst maakt met de aanpak van het pesten. Met de ouders van het gepeste kind zal overleg zijn over de aanpak en de begeleiding van hun kind. De ouders van het gepeste kind moeten absoluut op de hoogte zijn van wat er met hun kind gebeurt.

Ouders van de pester

Evenals met de ouders van het gepeste kind zal overleg gevoerd moeten worden over de aanpak en begeleiding van de pester.

Ouders van de zwijgende middengroep

Deze ouders moeten zich bij de leerkracht kunnen melden als zij van hun kind vernemen dat er een kind gepest wordt. Ook voor die ouders moet een klimaat geschapen worden waarin het duidelijk is dat de school open staat voor dit soort meldingen en dat er wordt aangegeven wat er aan het probleem wordt gedaan.

Ouders kunnen hun kinderen zeggen dat zij het verschrikkelijk vinden als kinderen elkaar pesten. Dat als hun kind het ziet, het zeker niet mee moet pesten, maar stelling moet nemen. Indien het kind die stelling niet durft te nemen, het altijd aan de ouders of aan de leerkracht moet vertellen. Praten over pesten is immers iets anders dan klikken. Ouders kunnen hun kind daarin ondersteunen en begeleiden.

5. De school; schoolteam / overig personeel / stagiaires

De leerkracht heeft een zeer belangrijke rol bij het voorkomen, signaleren, analyseren en oplossen van pestgedrag. De leerkracht zal helder en duidelijk moeten maken dat het ongewenste gedrag volstrekt niet wordt geaccepteerd en maatregelen moeten nemen om het ongewenste gedrag in de toekomst te voorkomen.

5.1. Hulp aan het schoolteam / overig personeel / stagiaires

Opstellen van duidelijke richtlijnen (zie repressieve maatregelen)

Deskundigheidsbevordering

Onderwerp op teamvergaderingen en bouwoverleg

Protocollaire maatregelen

Preventieve maatregelen:

1. De leerkracht bespreekt met de leerlingen de algemene afspraken en regels in de klas als normaal gebruikelijk aan het begin van het schooljaar. Het onderling plagen en pesten wordt hier benoemd en besproken in alle groepen van de school. Indien de leerkracht aanleiding daar toe ziet, besteedt hij of zij expliciet aandacht aan pestgedrag in een groeps gesprek.
2. De Johanneschool werkt met de methode Sociaal Emotionele Ontwikkeling (SOEMO), een onderwijsprogramma voor de sociaal-emotionele vorming voor de basisschool. Elke week wordt er in elke groep aandacht besteed aan de sociaal emotionele ontwikkeling.
3. In elke groep hangen pictogrammen met bijbehorende regels / afspraken. Daarbij horen Oepsbladen, waarvan verschillende versies beschikbaar zijn passend bij de mogelijkheden van het kind.
4. Daarnaast wordt elke twee weken door de hele school aandacht besteed aan een spreuk als onderdeel van het ontwikkelen van sociale vaardigheden.
5. Er zijn twee contact/vertrouwenspersonen op de Johanneschool. Zij bezoeken jaarlijks alle groepen.
6. Er staat de Johanneschool Schoolmaatschappelijk werk ter beschikking.
7. Er is een leerlingvolgsysteem KIIK voor de sociaal- emotionele ontwikkeling en twee keer per jaar wordt er een sociogram van de groep gemaakt.

Repressieve maatregelen:

1. Indien er sprake is van incidenten betreffende pestgedrag wordt dat met de betrokken kinderen besproken door de leerkracht van het kind. Dit gesprek staat niet op zichzelf maar wordt regelmatig herhaald om het probleem aan te pakken. Van dit gesprek worden aantekeningen gemaakt in het leerling volgsysteem van zowel de pester als het gepeste kind. De leerkracht kan bijgestaan worden door een vertrouwenscontactpersoon of een Intern Begeleider.
2. Indien er sprake is van herhaald pestgedrag worden de ouders van de pester in het bijzijn van de pester op de hoogte gesteld van de ongewenste gebeurtenissen in een gesprek op school. Aan het eind van dit oudergesprek worden de afspraken met de pester uitdrukkelijk doorgesproken en ook vastgelegd. Ook de op te leggen sancties bij overtreding van de afspraken worden daarbij vermeld. Gedacht kan worden aan uitsluiting van met name situaties die zich in het bijzonder lenen voor pestgedrag. Daarbij kan gedacht worden aan: de gymlessen (kleedkamer). De directeur van de school wordt op de hoogte gesteld van de gesprekken met de kinderen en de ouders en kan de gemaakte afspraken terugvinden in het dossier van het kind.
3. Indien het probleem zich toch blijft herhalen meldt de leerkracht dit gedrag aan de directeur van de school. De leerkracht overhandigt de directeur een gedocumenteerd protocol met daarin de data van de gebeurtenissen, de data en inhoud van de gevoerde

gesprekken en de vastgelegde afspraken zoals die gemaakt zijn om het pesten aan te pakken.

4. De directeur roept de ouders op school voor een gesprek. Ook het kind kan in dit eerste directie gesprek betrokken worden. De directeur gaat uit van het opgebouwde archief van de leerkracht en vult dit archief verder aan met het verloop van de gebeurtenissen.
5. Indien het gedrag niet verbetert, kan er een verwijzing plaatsvinden naar het Schoolmaatschappelijk werk.
6. Een en ander wordt zorgvuldig gedocumenteerd in een digitaal sociaal-emotioneel leerlingvolgsysteem van de school.
7. Indien het pestgedrag van de pester niet aanzienlijk verbetert, en / of de ouders van het kind onvoldoende meewerken om het probleem ook aan te pakken kan de directeur van de school overgaan tot bijzondere maatregelen zoals: isoleren van de pester of een tijdelijke uitsluiting van het bezoeken van de lessen. Indien er sprake is van ernstig wangedrag kan tot schorsing of verwijdering worden overgegaan. De precieze procedure is beschreven in de schoolgids.

De 10 gouden regels vanuit het pestprotocol voor de kinderen zijn:

1. Word je gepest, praat er dan thuis en op school over. Houdt het niet geheim!
2. Je beoordeelt andere kinderen niet op hun uiterlijk.
3. Je sluit een ander kind niet buiten van activiteiten.
4. Je komt niet zonder toestemming aan de spullen van een ander kind.
5. Je scheldt een kind niet uit en je verzint geen bijnamen.
6. Je lacht een ander kind niet uit en je roddelt niet over andere kinderen.
7. Je bedreigt elkaar niet en je doet elkaar geen pijn.
8. Je accepteert een ander kind zoals hij of zij is.
9. Je bemoeit je niet met een ruzie door zomaar partij te kiezen
10. Als je zelf ruzie hebt, praat het eerst uit. Lukt dat niet dan meld je dat bij de leerkracht of de overblijfkracht.

